

Het taaljaar 2018

Meningen van bekende taalgebruikers

Foto: Eelkje Colmijn

Onno Crasborn
hoogleraar Nederlandse
Gebarentaal aan de
Radboud Universiteit

Foto: Frank Jansen

Ingrid van Engelshoven
minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Bart Vriends
voetballer Sparta
Rotterdam

Foto: Anna Green

Joyce Lie
rechter; twittert onder
de naam Judge Joyce

1. Wat is de belangrijkste gebeurtenis of trend van het afgelopen taaljaar?

Meer dan 2500 (horendel!) kinderen kregen in oktober gebarentaalles – niet omdat er een doof kind in de klas kwam, maar gewoon omdat het een mooie en nuttige taal is.

Het dalende aantal studenten Nederlands. Een zorgelijke trend.

Het is mooi om te zien hoe jongeren- en straattaal doordringt tot de mainstream-media; opvallend is vooral de onhandigheid van de oudere generatie hiermee.

Ik merk dat het streven naar helder taalgebruik in de rechtspraak echt een vlucht neemt. Collega-rechters schrijven vonnissen steeds vaker in klare taal en dat is een heel goede zaak!

2. Wat is het beste boek (of artikel of de beste website) over taal dat u dit jaar las of gebruikte?

Het boek *The Culture Map* van Erin Meyer gaat over veel meer dan taal, maar laat mooi zien op hoeveel manieren taal onderdeel is van cultuur en cultuurverschillen.

De columns van Paulien Cornelisse.

Het programma *De Taalstaat* op NPO Radio 1.

The Sense of Style van Steven Pinker.

3. Wat is het ergste woord van 2018?

Geldmaat. Bah!

Bindend studieadvies. De tegenstrijdigheid van 'bindend' en 'advies' in één term.

Kippenvel; zó vaak gebruikt dat het al zijn lading verloren heeft.

Kippenbotresidu vind ik niet zo'n fijn woord. En ik blijf ook in 2019 strijden tegen wat ik 'verwelking' noem: het gebruik van *welke* als betrekkelijk voornaamwoord.

4. Wat is het mooiste woord van 2018?

Het gebaar 'snapchat' bestond misschien al langer, maar ik kreeg het dit jaar onder ogen. De twee vuis-ten heel even dichtknijpen voor de ogen en dan weer loslaten. Een krachtig beeld.

Nuance. Prachtig, zoals het met zachte klanken je mond uit rolt. Maar ook omdat het ministerschap daarom draait. Geen polariserende populistische frasen, maar onbegrip overbruggen door echt te luisteren naar de ander.

Bakfietsmoedergekrakeel (Youp van 't Hek).

Rechtspraak, kommakwistig, praaltaal, ijverglod, vriendschapsverdriet, labberlot, en zo kan ik nog wel even doorgaan. Er zijn zó veel mooie woorden; daar valt maar moeilijk uit te kiezen.

5. Wie was dit jaar de beste taalgebruiker?

Maxim Februari. In zijn columns weet hij zuiver en precies maar ook met humor over de grote vragen van onze tijd te schrijven.

Natuurlijk Alexander Pechtold. 2018 markeert het afscheid van een groot debater.

Vincent Patty drukt zich in *Wilde Haren de Podcast* uit in een vloeiende combinatie van mooi Nederlands, wat Engels en slang.

Ik vind eigenlijk dat Dimitri Verhulst elk jaar de beste taalgebruiker is. Ook Kees Torn staat erg hoog op mijn lijstje.

De belangrijkste gebeurtenis, het beste boek, het mooiste en het ergste woord – de redactie vroeg een aantal spraakmakende taalgebruikers wat hun het afgelopen jaar zoal opviel.

REDACTIE ONZE TAAL

Foto: Ton Kastemans

Matijs Lips

in *De Taalstaat* gekozen tot beste leraar Nederlands van 2018

Foto: Bert Beelen

Lotte Jensen

hoogleraar Nederlandse literatuur- en cultuurgeschiedenis aan de Radboud Universiteit

Foto: Anne Timmer

Arno Kantelberg

hoofdredacteur *Esquire*, *Men's Health* en *National Geographic*; stijlcolumnist *de Volkskrant*

Foto: Saskia Aukema

Marc van Oostendorp

hoogleraar Nederlands en Academische Communicatie aan de Radboud Universiteit

De berichtgeving rondom de terugloop van het aantal studenten Nederlands. Uiteindelijk bleek het verhaal wel iets genuanceerder in elkaar te steken.

Je wordt om de oren geslagen met de termen *inclusiviteit* en *diversiteit*. Iedereen wil 'inclusief' zijn, van het mbo tot Shell. Wat die woorden echt betekenen, weet niemand meer. Ze zijn intussen ook sterk gepolitiseerd geraakt.

De Nederlandse straattaal drijft nog altijd voor een groot deel op het Surinaams. Dat vind ik een zegen, want het Sranantongo kent veel korte, krachtige lettergrepen die je, zoals een rapper zou zeggen, goed kunt 'spitten'.

Ook de docenten die voor Curriculum.nu werken, omarmen het idee dat je de taalvaardigheid van leerlingen alleen kunt verhogen door ze meer kennis van taal en literatuur bij te brengen.

Het artikel 'Hoe metaforen ons denken bepalen' van Lynn Berger (*De Correspondent*, 8 maart dit jaar) inspireerde mij om een workshop 'Poëtisch denken' te verzorgen.

Neerlandistiek.nl. Ik lees met plezier de dagelijkse nieuwsbrieven.

Van het aldaar geschetste wereldbeeld word ik vaak wat sombertjes (ze vinden alles namelijk 'kudt'), maar het taalgebruik op GeenStijl is ontzettend experimenteel en vrolijk. Ik ken geen site waar de taal met zo veel genoegen wordt ingezet als stijlmiddel.

Gouden vertaalregels. Tips voor beginnende [en andere] vertalers, waarin de Vlaamse (ver)taalgigant Paul Claes het Nederlands vergelijkt met allerlei andere talen.

Gepersonaliseerd leren en 21ste-eeuwse vaardigheden. Beide woorden worden veelvuldig gebruikt om een nieuwe vooruitgangsgedachte in het onderwijs uit te dragen, maar ze zijn mijns inziens tegelijkertijd dubieus.

Internationalisation at home, een bizarre term die aanduidt dat Nederlandse studenten internationale vaardigheden opdoen zonder naar het buitenland te gaan. Wordt ingezet om het gebruik van Engels in het academisch onderwijs te vergoelijken.

Learnings.

Winnen. Het idee dat je bij de winnende partij moet horen, vergiftigt politiek en samenleving. *Winning* schijnt te horen tot Donald Trumps meestgebruikte woorden.

Onze eersteklassers kregen de opdracht om een neologisme te bedenken ten aanzien van het milieu. *Smogslikker* vonden wij het mooiste woord.

Rivierjutton. Nu de waterstand zo laag is, krijgt deze hobby een nieuwe impuls.

Barki ('biljet van 100 euro'; zie vraag 1).

Treitermeeuw. Fijn hoe we nog steeds nieuwe woorden weten te vinden voor de dieren om ons heen. En dan zulke treffende!

Ik wil graag een lans breken voor Derek Otte, stadsdichter van Rotterdam. De gedichten die hij schrijft op zijn Instagram-account zijn een genot voor zowel jongeren als volwassenen.

Ester Naomi Perquin, Dichter des vaderlands.

Matthijs van Nieuwkerk. Hij bouwt zinnen als barokke kastelen – vijf dagen in de week, een heel seizoen lang. Hij is een voetballer die de bal hooghoudt, en in al die jaren heeft de bal de grond nog niet geraakt.

Ester Naomi Perquin. Onze beste Dichter des vaderlands ooit. Jammer dat ze nu alweer afscheid neemt.